

Erfbepplantingsplan 'Springfield'

September 2025

Colofon

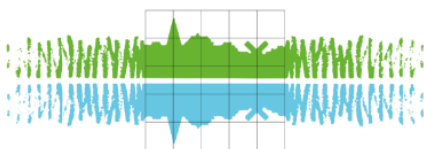
Landschapsbeheer Friesland

Commissieweg 15

9244 GB Beetsterzwaag

0512 – 38 38 00

www.landschapsbeheerfriesland.nl

Landschapsbeheer Friesland

In samenwerking met:

Louis Bolk Instituut

Kosterijland 3-5

3981 AJ Bunnik

0343 – 52 38 60

www.louisbolk.nl

Vivara Pro

Overloonseweg 11c

5821 EE Vierlingsbeek

0478 – 51 79 45

www.vivarapro.nl

In opdracht van:

Provinsje Fryslân

Tweebaksmarkt 52

8911 KZ Leeuwarden

058 – 29 25 925

www.fryslan.frl

Voorliggende rapportage is tot stand gekomen en gefinancierd in het kader van het LIFE IP All4Biodiversity programma.

Samen Natuurlijk!
Landbouw en natuur verdienen beter
www.all4biodiversity.nl [@All4biodiversity](https://twitter.com/All4biodiversity)

Status: V2 (definitief)

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	1
2. HUIDIGE SITUATIE	2
3. ONTWERP	3
3.1. TEGENOVER ERF	3
3.1.1. LIGUSTERHAAG (1)	3
3.2. VOORZIJD ERF	3
3.2.1. BOMENRIJ (2A)	3
3.2.2. FRUITBOMEN (2B)	3
3.3. NOORDRAND ERF	4
3.3.1. LIGUSTERHAAG (3A)	4
3.3.2. KLIMOP (3B)	4
3.4. ACHTERZIJD ERF	5
3.4.1. HERSTEL SINGEL (4)	5
3.5. ACHTERZIJD ERF	5
3.5.1. VELDESDOORNHAAG (5)	5
4. BEPLANTINGSLIJST	6
5. ERFONTWERP	7

1. Inleiding

Het project

In het kader van het LIFE project All4Biodiversity heeft provincie Fryslân de wens geuit voor het opstellen van erfontwerpen bij agrarische bedrijven op Schiermonnikoog. Een erf wordt vaak als 'stepping-stone' gezien binnen een ecologisch netwerk. Veel inheemse soorten gebruiken de erven als leefgebied en om van het ene gebied naar het andere gebied te kunnen migreren. Dit betreft o.a. soorten met een beperkte mobiliteit (zoals de egel). Groene elementen op het erf zijn niet alleen zeer waardevol voor het versterken en het behoud van allerlei kenmerkende plant- en diersoorten (goed voor de biodiversiteit), maar zorgen bovendien voor een aantrekkelijk landschap om in te recreëren en te wonen. Bebouwing wordt op deze manier beter in het landschap ingepast.

Achtergrond en doelstelling

Ons landschap is mede ontstaan door menselijk handelen. Door een combinatie van bodem, hydrologie en inrichting door de mens, is een rijk en gevarieerd landschap ontstaan. Ieder landschap heeft zijn eigen karakteristieken, met bijbehorende landschapstypen en ook de flora en fauna die daarbij horen, oftewel de biodiversiteit. Door ons gebruik van het landschap, 'slijt' het landschap op veel plekken, waarmee belangrijke onderdelen uit het landschap verdwijnen.

Het landschap van Schiermonnikoog wordt grotendeels gekenmerkt door de het Nationaal Park Schiermonnikoog, dat in beheer is bij Natuurmonumenten in samenwerking met Rijkswaterstaat. Veruit het grootste gedeelte van het eiland is een dynamisch landschap. De wind en de zee (de getijden) hebben het eiland gevormd; de duinen, het wad, de kwelders en de bossen. In de Banckspolder heeft de mens het landschap meer naar haar hand gezet. Hier wordt het bedijkingenlandschap teruggevonden, in combinatie met het ruilverkavelingslandschap.

De boerenerven in de Banckspolder zijn karakteristiek voor het eiland en zijn van veraf goed in het landschap zichtbaar. Boerenerven zijn voor een aanzienlijk deel groen aangekleed, door middel van windsingels, hagen, (fruit)bomen, laanbomen et cetera. Deze groene onderdelen verfraaien het erf, zorgen voor beschutting, zorgen voor een mooie inpassing van het erf in het landschap én bieden leefruimte aan een verscheidenheid aan vogels, insecten en kleine zoogdieren. De bomen en struiken zorgen voor voedsel, beschutting en bieden nestgelegenheid op en rond het erf. De erven zijn in het open polderlandschap van Schiermonnikoog een onmisbare schakel voor deze soorten om zich door het gebied te bewegen. De erven liggen in een belangrijk weidevogelgebied dat wordt gekenmerkt door open graslandpercelen met greppels.

Doel van het project is om de biodiversiteit op kansrijke locaties op Schiermonnikoog te vergroten. Dit door middel van het terugbrengen van beplanting die typerend is voor boerenerven en waarbij de aanwezige bebouwing beter in het landschap wordt ingepast. Het ontwerp houdt dan ook rekening met de aanwezige gebiedswaarden die de basis dienen voor de inrichting van het erf. Daarbij wordt uitgegaan van inheemse en streekeigen beplanting.

2. Huidige situatie

Het erf van 'Springfield' is het enige boerenerf op het eiland dat vlakbij het dorp is gelegen. Ten zuiden van het dorp is het erf gesitueerd naast het industrieterrein van het dorp. De oriëntatie van het erf is west – oost, met de voorkant gericht op het Melle Grietjespad. Op het voorste deel van het erf is met name het recreatiegedeelte gesitueerd. Ook het woonhuis is gericht op het pad. Meer naar achteren is het bedrijfsgedeelte van de boerderij.

Het erf is rondom beplant. Met name aan de zuidkant een langs de oostkant ligt een dichte windsingel die zorgt voor beschutting. Aan de noordkant zorgt een brede strook met beplanting voor de scheiding tussen het industrieterrein en het erf. De beplanting is over het algemeen vrij hoog zonder onderbegroeiing, waardoor het zicht niet volledig wordt beperkt. Recentelijk is op de afscheiding een nieuw hek geplaatst.

Aan de westkant van het erf staat een bomenrij met berken, waaromheen de kippen verblijven. Een deel van de berken is in slechte staat of reeds verwijderd, waardoor er gaten in de rij zijn ontstaan. De voorkant van het woongedeelte is relatief open. Hierdoor blijft het uitzicht van en naar het erf behouden.

3. Ontwerp

3.1. Tegenover erf

3.1.1. Ligusterhaag (1)

Tegenover het erf, ten westen van het Melle Grietjespad, ligt een voetbalveldje dat door gasten van de boerderij wordt gebruikt. Het veld is onalgsn verkleind. De nog aanwezige beplanting aan de zuid- en westkant wordt verwijderd. Om ook het toekomstige voetbalveldje weer van de nodige beschutting te voorzien, wordt een ligusterhaag aangeplant. Ligusterhagen bieden daarnaast belangrijke beschutting voor vogels zoals huismussen.

Huismussen met liguster als perfecte uitvalsbasis.

- Lengte: 88 meter.
- Aanplant in een dubbele rij, in totaal zeven stuks per meter.
- Soorten: liguster (80%) en veldesdoorn (20%). Door meerdere soorten toe te passen wordt de haag extra aantrekkelijk voor insecten. De veldesdoorn heeft, ondanks dat de naam anders doet vermoeden, geen doorns.
- Beheer de haag als knipheg door deze één à twee keer per jaar te snoeien. Hierdoor blijft het uitzicht behouden.

3.2. Voorzijde erf

3.2.1. Bomenrij (2a)

Op het voorerf zorgt een bomenrij van (zachte) berken voor de (visuele) afscheiding tussen pad en erf. De bomen zijn naast en in het kippenverblijf gesitueerd. De bomen functioneren daarnaast als windsingel voor het achterliggende erf, tegen de westenwind. Door enkele gesneuvelde bomen zijn gaten ontstaan in de bomenrij. De gaten worden opgevuld met zachte berken zodat de bomenrij in ere wordt hersteld.

- Aantal: vier stuks.
- Soort: zachte berk.
- Beplanting in de huidige bomenrij waar nu veel open ruimte is.

3.2.2. Fruitbomen (2b)

De aanplant van twee fruitbomen op het voorerf zorgt voor een mooie uitstraling.

- Aantal: twee stuks.
- Soort: handappel.

3.3. Noordrand erf

3.3.1. Ligusterhaag (3a)

Langs de noordgrens van het erf, tegen het naastgelegen industrieterrein aan, zijn de vuilcontainers van het erf geplaatst. Op dit moment staan deze vrij open in het zicht. Door aan weerszijden een ligusterhaag aan te planten, wordt het vrije zicht op de containers meer beperkt zonder dat dit ten koste gaat van de bereikbaarheid ervan.

- Lengte: 12 meter (6 aan weerszijden), 5 stuks per meter.
- Soort: liguster (80%) en veldesdoorn (20%).
- Beheer de haag als knipheg door deze één à twee keer per jaar te snoeien.

De vuilcontainers in de huidige situatie.

3.3.2. Klimop (3b)

Om de afscheiding tussen erf en naastgelegen terrein verder te vergroenen, wordt gebruik gemaakt van klimop. Klimop (hedera) komt langs de afscheiding veelvuldig voor, door in de open plekken de soort aan te planten wordt de structuur verdicht. Door aanplant van inheemse klimop (*hedera helix*) tegen de afscheiding aan, groeit de plek op een natuurlijke manier sneller dicht. De soort trekt daarnaast veel insecten en vogels aan.

De afscheiding tussen het erf en het naastgelegen terrein. Op veel plekken groeit al klimop.

- Aanplant in de huidige rij, tussen de bestaande klimopplanten in.
- Lengte: ca. 45 meter.
- De inschatting is gemaakt dat er ongeveer één stuk per meter nodig is.

3.4. Achterzijde erf

3.4.1. Herstel singel (4)

Tussen het bedrijfsgebouwen aan de zuidkant en het recreatiedeel aan de noordkant, staat achter op het erf een singel die verwijderd zal worden vanwege de slechte staat. Om ervoor te zorgen dat de afscheiding tussen beide gedeelten op het erf wordt behouden, wordt een nieuwe singel aangeplant.

- Oppervlakte: ca. 112 m².
- Aanplant met één stuk per m².
- Soorten: 50% boomvormers (zachte berk en zwarte els) en 50% struikvormers (zie beplantingslijst). Door veel verschillende soorten toe te passen, wordt de singel erg aantrekkelijk voor diverse soorten vogels en insecten.

3.5. Achterzijde erf

3.5.1. Veldesdoornhaag (5)

Op het woonerf wordt een veldesdoornhaag aangeplant. Deze vormt een afscheiding tussen het voorste en achterste deel van het woonerf.

- Lengte: 18 meter, 5 stuks per meter.
- Beheer de haag als knipheg door deze één à twee keer per jaar te snoeien.

4. Beplantingslijst

BOOMVORMERS				
Nr.	Soort (Nederlandse naam)	Wetenschappelijke naam	Aantal (st.)	Maat
1.	Ligusterhaag		616	Bosplantsoen
	Veldesdoorn	<i>Acer campestre</i>	105	
	Wilde liguster	<i>Ligustrum vulgare</i>	511	
2a.	Bomenrij		4	Maat 10-12
	Zachte berk	<i>Betula pubescens</i>	4	
2b.	Fruitbomen		2	Maat 10-12
	Handappel		2	
3a.	Ligusterhaag		60	Bosplantsoen
	Veldesdoorn	<i>Acer campestre</i>	20	
	Wilde liguster	<i>Ligustrum vulgare</i>	50	
3b.	Klimop		45	Bosplantsoen
	Klimop	<i>Hedera helix</i>	45	
4.	Herstel singel		112	Bosplantsoen
	Eenstijlige meidoorn	<i>Crataegus monogyna</i>	10	
	Egelantier	<i>Rosa rubiginosa</i>	5	
	Gelderse roos	<i>Viburnum opulus</i>	5	
	Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>	7	
	Kruipwilg	<i>Salix repens</i>	5	
	Sleedoorn	<i>Prunus spinosa</i>	5	
	Wilde kamperfoelie	<i>Lonicera periclymenum</i>	5	
	Wilde liguster*	<i>Ligustrum vulgare</i>	5	
	Wilde lijsterbes	<i>Sorbus aucuparia</i>	5	
	Zachte berk	<i>Betula pubescens</i>	30	
	Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>	30	
5.	Veldesdoornhaag		90	Bosplantsoen
	Veldesdoorn	<i>Acer campestre</i>	90	
MATERIALEN				
Type	Aantal (st.)			
Boompalen	12			

*Deze soort kan voor vee giftig zijn. Gebruik takken of snoeiafval van deze soort niet als voer. De soort wordt niet toegepast in voederhagen of plaatsen waar het vee direct kan knabbelen van de struiken.

5. Erfontwerp

